

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

04 februarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Constantin Gurschi,
Judecători Iurie Diaconu, Constantin Alerguș, Nicolae Gordilă,
Liliana Catan,

cu participarea:

procurorului Nicolae Suvac,
inculpatului Zandelov Anatolii,
avocatului Anatolie Plămădeală,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de avocatul Anatolie Plămădeală împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2013, în privința inculpatului

*Zandelov Anatolii Andrei, născut la
03 decembrie 1964 în s. Mălăiești, r-nul Grigoriopol,
domiciliat în mun. Chișinău, str. Ion și Doina Aldea
Teodorovici 11/1, ap. 12, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale;*

*Termenul de examinare a cauzei
în instanța de fond: 19 septembrie 2008 - 21 decembrie 2011,
instanța de apel: 11 decembrie 2012 - 19 aprilie 2013,
în instanța de recurs: 08 octombrie 2013 – 04 februarie 2014.*

Procedura de citare legal îndeplinită.

Avocatul și inculpatul au solicitat admiterea recursului în sensul declarat.

Procurorul a optat pentru respingerea recursului.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 decembrie 2011, Zandelov Anatolii a fost achitat de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzută la art. 190 alin. (5) Cod penal, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că Zandelov Anatolii este învinuit că a dobândit ilicit bunurile altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere în următoarele circumstanțe.

La începutul lunii iulie 2004, fiindu-i cunoscut faptul că SRL „Arinar Com” deține o cantitate de 52 tone de ciment pentru comercializare, sub pretextul acordării ajutorului la realizarea acestuia, l-a convins pe directorul întreprinderii Dopira Ion să-i elibereze întreaga cantitate de ciment cu condiția achitării ulterioare. Însă la momentul intrării în posesia acestor bunuri, Zandelov Anatolii a avut drept scop însușirea lor și nu avea de gând să-și îndeplinească angajamentul asumat.

Astfel a primit de la cumpărătorul cimentului, Mîrza Vitalie, un avans în sumă de 900 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia la acel moment 10.816,4 lei, și a tăinuit informația dată de proprietarul cimentului Dopira Ion, căruia nu i-a transmis suma indicată.

Cu toate că Dopira Ion și Zandelov Anatolii au convenit că prețul de vânzare al cimentului urma să fie de 735 lei tona, de facto, pentru realizarea intențiilor sale criminale, ultimul a realizat cimentul la prețul de 710 lei tona.

Astfel Zandelov Anatolii, abuzînd de încrederea directorului SRL „Arinar Com” Dopira Ion, căruia nu-i erau cunoscute intențiile lui criminale de a nu se achita pentru marfa livrată, i-a eliberat lui Zandelov Anatolii 52 de tone de ciment, dintre care: la 12 iulie 2004 - 40 tone, iar la 23 iulie 2004 restul 12 tone. După predarea la 17.07.2004 către cumpărătorul Mîrza Vitalie a primelor 40 tone de ciment, Zandelov Anatolii a primit de la acesta restul sumei de 2200 dolari SUA, care conform cursului oficial al BNM constituia la acel moment 26.439,8 lei. În aceeași zi, Zandelov Anatolii, avînd intenția de a ascunde faptul primirii banilor în sumă de 3100 dolari SUA, l-a dezinformat conștient pe Dopira Ion, comunicîndu-i că cumpărătorul este plecat în România și nu poate achita marfa expedită, însă o va achita imediat la întoarcere.

Tot Zandelov Anatolii, este învinuit că, în perioada iulie-august 2004, prin înșelăciune și abuz de încredere a sustras de la SRL „Arinar Com” bunuri materiale în valoare de 291.199,05 lei, în următoarele circumstanțe.

În vara anului 2004, Dopira Ion, în calitate de director al SRL „Arinar Com”, fiind interesat de exportul peste hotarele R. Moldova a producției agricole și în căutarea de parteneri de afaceri pe piața R. Belarus, prin intermediul altei persoane, a făcut cunoștință cu Zandelov Anatolii. În cadrul discuției cu Zandelov Anatolii în or. Vitebsk, R. Belarus, Dopira Ion i-a comunicat că va studia piața belarusă și va căuta modalități de realizare a producției.

Astfel, Zandelov Anatolii urmărind intenția sa criminală, s-a prezentat directorului SRL „Briz” din or. Vitebsk, R. Belarus, Kazacenko Iurii, drept proprietar al SRL „Arinar Com”, comunicîndu-i că are în proprietate pe teritoriul R. Moldova terenuri agricole și este producător de producție agricolă, pe care ar dori să o comercializeze pe piața R. Belarus.

Tot atunci Zandelov Anatolii i-a comunicat directorului SRL „Arinar Com” Dopira Ion, despre faptul că el este reprezentantul SRL „Briz” cu sediul în or. Vitebsk, R. Belarus și poate să organizeze vânzarea producției pe piața R. Belarus, cu transferarea ulterioară a mijloacelor bănești pe contul bancar al SRL „Arinar Com”.

Astfel, prin aceste acțiuni de dezinformare intenționate, Zandelov Anatolii a reușit să asigure încheierea între SRL „Arinar Com” și SRL „Briz” a contractelor de vânzare-cumpărare a producției agricole nr. 7 din 09.07.04 și nr. 8 din 27.07.04, în care el a aplicat semnătura în locul directorului SRL „Briz” I. Kazacenko. La momentul semnării contractelor, directorul SRL „Arinar Com” Dopira Ion, a avut deplină încredere în buna-credință a lui Zandelov Anatolii.

Astfel, în conformitate cu contractele încheiate, de către SRL „Arinar Com” în adresa SRL „Briz” a fost expediată producție agricolă, fructe și legume, în valoare de 24.338 dolari SUA, echivalentul a 291.99,05 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc, producție care a fost vămuită în or. Vitebsk, R. Belarus de către Zandelov Anatolii. Producția agricolă a fost expediată în 4 etape:

- 16.07.2004 – piersici proaspeți în sumă de 9000 dolari SUA, echivalentul a 107.119,10 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (1-ul autotractor);

- 02.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 5654 dolari SUA, echivalentul a 67.629,75 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 2-lea autotractor);

- 12.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 2024 dolari SUA și vinete proaspete în sumă totală de 1960 dolari SUA, în total echivalentul a 47.839,87 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 3-lea autotractor);

- 20.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 5700 dolari SUA, echivalentul a 68.610,33 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 4-lea autotractor).

Toată producția a fost realizată de Zandelov Anatolii desinestătător și cu ajutorul altor persoane pe piețele R. Belarus, în or. Minsk și or. Vitebsk. Banii obținuți din vânzări au fost acumulați de Anatolii Zandelov. Astfel, încă de la momentul intrării în posesia acestor bunuri și a mijloacelor bănești obținute din vânzarea acestora, Zandelov A. a avut drept scop însușirea lor, dezinformându-l conștient pe proprietarul producției Dopira Ion și declarându-i că cumpărătorii încă nu s-au achitat pentru producția primită. Mai mult ca atât, deși directorul SRL „Briz”, Kazacenko Iurii, i-a cerut lui Zandelov Anatolii să depună mijloacele bănești pe conturile SRL „Briz” pentru a-i transfera pe conturile SRL „Arinar Com”, acesta a refuzat, motivând că toți banii vor fi transferați după realizarea integrală a producției. După realizarea ultimei partide de producție agricolă, Zandelov Anatolii a dispărut, pe contul SRL „Briz” nefiind transferate careva mijloace bănești.

Acțiunile lui Zandelov Anatolii au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal - escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere în proporții deosebit de mari.

Analizând probele prezentate de părți, instanța a concluzionat următoarele:

- pe episodul legat de comercializarea cimentului, inculpatul nu a negat faptul ridicării banilor de la V. Mura, dar a indicat că nu a transmis banii lui Dopira Ion din motivul neachitării de către acesta a serviciilor sale acordate la comercializarea producției agricole în R. Belarus;

- pe episodul legat de comercializarea mărfii în R. Belarus, în ședința de judecată partea vătămată Dopira Ion și feciorul acestuia Dopira Iurie au dat depoziții potrivit cărora cu comercializarea fructelor și legumelor s-au ocupat în exclusivitate

Zandelov Anatolii și Serghei Pînzari, iar toți banii încasați erau însușiți de Zandelov Anatolii.

Declarații de același gen au dat în cadrul urmăririi penale, fiind audiați de organele competente ale R. Belarus la cererea de comisie rogatorie a organului de urmărire penală a R., Moldova și martorii Kazacenko Iurii, Gherea Alexandru, Zamcov Serghei, Fatuh Fuad, însă depozițiile lor nu au putut fi verificate în cadrul ședinței de judecată prin adresarea de întrebări de ambele părți ale procesului, fapt ce a determinat instanța de a le exclude ca probe în proces.

În același timp, martorii Pînzari Serghei, Stepaniuc Iurie și Gudima Mihail, ultimii doi fiind șoferii care au transportat producția agricolă în R. Belarus au declarat că de comercializarea mărfii s-au ocupat Dopira Ion și Dopira Iurie.

În circumstanțele menționate, instanța de judecată a concluzionat că în ședința de judecată acuzarea nu a administrat probe pertinente și concludente care să confirme faptul că inculpatul a comis escrocherie, iar din probele examinate și cercetate în ședința de judecată rezultă că relațiile apărute între inculpat și Dopira Ion sunt de ordin civil și nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

3. Procurorul a declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 10 ani închisoare, fiind admisă integral acțiunea civilă.

Apelantul a invocat că instanța de fond a pus la baza sentinței doar probe administrate de partea apărării, în special declarațiile inculpatului și calculele prezentate de către acesta în instanța de judecată ca fiind datoriile lui Dopira Ion față de el, fără însă a aprecia valoarea probatorie a circumstanțelor elucidate de partea acuzării în instanța de judecată, care indică direct la comiterea de către inculpat a infracțiunii prevăzută de art. 190 Cod penal.

Deoarece probele acumulate pe teritoriul statului R. Belarus corespund volumului de asistență juridică internațională prevăzut de art. 533 Cod de procedură penală, acestea au un caracter legal și probant în această cauză penală în conformitate cu prevederile art. 538 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de judecată incorect a apreciat critic aceste probe și nu le-a admis pentru a fi puse la baza unei sentințe de condamnare, ori conform prevederilor art. 157 Cod de procedură penală, acestea urmau a fi cercetate ca documente în cadrul cercetării judecătorești, fapt care nu a fost făcut, și în coroborare cu celelalte probe administrate în instanță demonstrează poziția părții vătămate conform căreia inculpatul a comis escrocherie în proporții deosebit de mari.

3.1. A declarat apel și avocatul Bobeică Vasile în numele părții vătămate Dopira Ion, în care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Apelantul a indicat că prin depozițiile martorilor Kazacenko Iurii, Gherea Alexandru, Zamkov Serghei, Fatuh Faud, s-a constatat faptul comercializării fructelor și legumelor pe piețele R. Belarus, în or. Minsk și or. Vitebsk, de către inculpat, iar banii obținuți din vânzări tot de el au fost acumulați. Astfel inculpatul încă de la momentul intrării în posesia acestor bunuri și a mijloacelor bănești a avut drept scop însușirea lor.

La fel, pe epizodul legat de comercializarea cimentului inculpatul nu a negat faptul ridicării banilor de la Mura V.

Din analiza probelor cercetate în cadrul urmăririi penale și depozițiilor martorilor ce nu au fost admise în cadrul cercetării judecătorești, urmează de concluzionat că acțiunile inculpatului întrunesc toate elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 06 iunie 2012, ambele apeluri au fost admise, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre.

Procesul penal privind acuzarea lui Zandelov Anatolii în baza art. 190 alin. (5) Cod penal a fost încetat, din motivul existenței circumstanțelor care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Instanța de apel a reținut că, din analiza materialului cauzei penale reiese că inculpatul a fost reținut la 18 august 2008, ora 14.30, în baza procesului-verbal de reținere, pe un termen de 72 ore, care au expirat la 21 august 2008, ora 14.30.

Conform art. 63 alin. (2) Cod de procedură de penală, organul de urmărire penală nu este în drept să țină persoana în calitate de bănuit în baza procesului-verbal de reținere mai mult de 72 de ore.

La expirarea acestui termen inculpatul urma să fie pus sub învinuire sau scos de sub urmărire penală, cu revocarea măsurii preventive. Totuși, acesta a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, abia la 22 mai 2009, pe cînd calitatea de bănuit a încetat la 21 august 2008, ora 14.30.

Deasemenea, abia la 18 iunie 2009 inculpatul a fost pus sub învinuire.

Chiar și în lipsa unei ordonanțe din partea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei bănuite de sub urmărire penală, calitatea de bănuit încetează de drept în temeiul art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală.

Pornind de la esența și obligativitatea art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală, calitatea de bănuit a inculpatului a încetat de drept la 21 martie 2010, iar punerea lui sub învinuire la 22 mai 2009 și 18 iunie 2009 constituie o urmărire dublă pentru aceeași faptă, ce vine în coliziune cu art. 21 din Constituția R. Moldova, art. 7 și 22 Cod de procedură penală, art. 4 din Protocolul adițional nr. 7 și art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului.

Nu poate fi tolerată punerea sub învinuire a inculpatului după 21 august 2008 nici prin acumularea ulterioară a probelor suficiente în conformitate cu art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, deoarece, prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010, art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală a fost declarat neconstituțional, dîndu-se următoarea apreciere „...dacă pentru organul de urmărire penală sintagma „în cazul acumulării ulterioare a probelor suficiente” poate însemna continuarea urmăririi penale, pentru persoana suspectată aceasta înseamnă urmărire penală repetată, ceea ce este contrar principiului „non bis in idem”.

5. Procurorul a declarat recurs ordinar, solicitînd casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a specificat că învinuitul Zandelov Anatolii a fost reținut în temeiul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2005, prin care s-a dispus aplicarea arestului preventiv în privința acestuia, cu eliberarea mandatului de

arest pe un termen de 30 zile din momentul reținerii și, astfel, Zandelov Anatolii nu mai era persoană reținută ci arestată preventiv ca învinuit.

Prin urmare, calitatea de bănuț nu a încetat de drept în temeiul art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală, iar art. 63 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală nu are tangență în speță, deoarece Zandelov Anatolii de facto deja avea calitatea de învinuit.

La 29 noiembrie 2004, Zandelov Anatolii a fost recunoscut ca bănuț în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, iar la 28 februarie 2005 a fost pus sub învinuire în contumacie de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, ordonanța de învinuire fiindu-i adusă la cunoștință la 18 august 2008, ziua reținerii acestuia.

Astfel, instanța de apel eronat a conchis că organul de urmărire penală a încălcat prevederile art. 63 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală.

5.1. A declarat recurs ordinar și avocatul Bobeică Vasile, în care la fel a cerut casarea deciziei nominalizate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că instanța de apel incorect a interpretat prevederile art. 63 alin. (1), (2) Cod de procedură penală.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 13 noiembrie 2012, recursurile au fost admise, casată decizia contestată și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Instanța de recurs a reținut că instanța de apel a făcut referință la actele procedurale, cum sînt: procesul-verbal de reținere din 18.08.2008 și ordonanța de punere sub învinuire din 22.05.2009 a inculpatului.

Însă, reieșind din cuprinsul procesului-verbal, aceste acte procedurale nu au fost cercetate în ședința instanței de apel. În fapt, instanța de apel nu a verificat în genere careva materiale ale dosarului, ci doar a oferit cuvînt participanților la proces de a se expune asupra apelurilor declarate.

Instanța de apel nu a verificat dacă părțile au avut obiecții referitor la acțiunile de urmărire penală și dacă au depus vre-o plîngere privind recunoașterea nulității actelor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale la judecătorul de instrucție în conformitate cu prevederile art. 313 Cod de procedură penală, sau dacă au invocat acest temei anterior, în cadrul examinării cauzei în instanță, neținînd seama de prevederile art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, care stipulează că încălcarea oricărei alte prevederi legale care reglementează desfășurarea procesului penal, decît cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii - cînd partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - cînd partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - cînd partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale.

Totodată, instanța nu a ținut seama că prevederile art. 63 alin. (6) Cod de procedură penală au fost declarate neconstituționale prin Hotărîrea Curții Constituționale nr.26 din 23 noiembrie 2010, dar aceste prevederi, în conformitate cu art. 3 Cod de procedură penală, acționează numai pentru hotărîrile pronunțate după data intrării în vigoare a acestei legi și nu au efecte asupra hotărîrilor pronunțate pînă la această dată, pe cînd acțiunile procesuale în cauza dată au avut loc în perioada anilor 2004-2009.

La fel, făcînd trimitere la prevederile art. 4 al Protocolului nr.7 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța nu a reținut că Zandelov Anatolii nu întrunește nici una din acele 3 condiții de aplicare a dreptului de a nu fi urmărit penal, judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă.

Din conținutul deciziei rezultă că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate de apelanți. Astfel, în apelurile declarate se invocă motive întemeiate cu privire la aprecierea probelor prezentate în susținerea învinuirii, specificîndu-le și analizîndu-le, iar din conținutul deciziei rezultă că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestora.

7. Conform deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2013, apelurile au fost admise, casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Zandelov Anatolii a fost condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, din momentul reținerii, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau exercita anumite activități în domeniul deservirii populației pe un termen de 3 ani.

De la Zandelov Anatolii s-a încasat în beneficiul părții vătămate Dopira Ion prejudiciul material în mărime de 59.787 lei și moral în sumă de 10.000 lei.

Instanța de apel a constatat că, Zandelov Anatolii a dobîndit bunurile cet. Dopira Ion prin înșelăciune și abuz de încredere în proporții deosebit mari, în următoarele circumstanțe.

La începutul lunii iulie 2004, Zandelov Anatolii, urmărind intenția sa criminală, fiindu-i cunoscut faptul că SRL „Arinar Com” deține o cantitate de 52 tone de ciment pentru comercializare, sub pretextul acordării de ajutor la realizarea acestuia, l-a convins pe directorul întreprinderii, Dopira Ion, să-i elibereze întreaga cantitate de ciment cu condiția achitării ulterioare, încă la momentul intrării în posesia acestor bunuri Zandelov Anatolii a avut drept scop însușirea lor și nu avea de gînd să îndeplinească angajamentul asumat.

Astfel, ultimul a primit de la cumpărătorul cimentului, Mîrza Vitalie, un avans în sumă de 900 dolari SUA (care conform cursului oficial al BNM constituia la acel moment 10.816,4 lei) și a tăinuit informația dată față de proprietarul cimentului Dopira Ion, căruia nu i-a transmis suma menționată.

Cu toate că Dopira Ion și Zandelov Anatolii au convenit, că prețul de vînzare al cimentului urma să fie de 735 lei tona, de facto, pentru realizarea intențiilor sale criminale ultimul a realizat cimentul la prețul de 710 lei tona.

Astfel, Zandelov Anatolii, abuzînd de încrederea directorului SRL „Arinar Com”, Dopira Ion, căruia nu-i erau cunoscute intențiile criminale de a nu se achita pentru marfa livrată, i-a eliberat lui Zandelov Anatolii 52 tone de ciment, dintre care: la 12 iulie 2004 - 40 tone, iar la 23 iulie 2004 - restul 12 tone. După predarea la 17.07.2004 către cumpărătorul Mîrza Vitalie a primelor 40 de tone de ciment, Zandelov Anatolii a primit de la acesta restul sumei de 2200 dolari SUA (care conform cursului oficial al BNM constituia la acel moment 26.439,8 lei). În aceeași zi, Zandelov Anatolii avînd intenția de a ascunde faptul primirii banilor în sumă de 3100 dolari SUA, l-a dezinformat conștient pe Dopira Ion, comunicîndu-i că

cumpărătorul este plecat în România și nu poate achita marfa expediată, însă o va achita imediat la întoarcere.

Tot Zandelov Anatolii, în scopul dobândirii bunurilor altei persoane în proporții deosebit de mari, în perioada iulie-august 2004, urmărind scopul de cupiditate, prin înșelăciune și abuz de încredere a sustras de la SRL „Arinar Com” bunuri materiale în valoare de 291.199,05 lei în următoarele circumstanțe.

În vara anului 2004, Dopira Ion, în calitate de director al SRL „Arinar Com”, fiind interesat de exportul peste hotarele R. Moldova a producției agricole și în căutarea de parteneri de afaceri pe piața R. Belarus, prin intermediul altei persoane, a făcut cunoștință cu Zandelov Anatolii. În cadrul discuției cu Zandelov Anatolii în or. Vitebsk, R. Belarus, Dopira Ion i-a comunicat că va studia piața R. Belarus și va căuta modalități de vânzare a producției.

Zandelov Anatolii, urmărind intenția sa criminală, s-a prezentat directorului SRL „Briz” din or. Vitebsk, R. Belarus, Kazacenko Iurii, drept proprietar al SRL „Arinar Com”, comunicându-i că are în proprietate pe teritoriul R. Moldova terenuri agricole și este producător de producție agricolă, pe care ar dori să o comercializeze pe piața R. Belarus.

Tot atunci, Anatolii Zandelov i-a comunicat directorului SRL „Arinar Com”, Dopira Ion, despre faptul că el este reprezentantul SRL „Briz” cu sediul în or. Vitebsk și poate să organizeze vânzarea producției pe piața R. Belarus, cu transferarea ulterioară a mijloacelor bănești pe contul bancar al SRL „Arinar Com”.

Astfel, prin aceste acțiuni de dezinformare, intenționate, Zandelov Anatolii a reușit să asigure încheierea între SRL „Arinar Com” și SRL „Briz” a contractelor de vânzare-cumpărare a producției agricole nr. 07 din 09.07.04 și nr. 08 din 27.07.04, în care el a falsificat semnătura în locul directorului SRL „Briz”, Kazacenko I. La momentul semnării contractelor, directorul SRL „Arinar Com”, Dopira Ion, a avut deplină încredere în buna-credință a lui Zandelov Anatolii.

Deci, în conformitate cu contractele încheiate de către SRL „Arinar Com” în adresa SRL „Briz” a fost expediată producție agricolă (fructe și legume) în valoare de 24.338 dolari SUA (echivalentul a 291 99,05 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc), producție, care a fost vămuită în or. Vitebsk, R. Belarus de către Zandelov Anatolii. Producția agricolă a fost expediată în 4 etape:

- 16.07.2004 - piersici proaspeți în sumă de 9000 dolari SUA (echivalentul a 107.119,10 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (1-ul autotractor);

- 02.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 5654 dolari SUA (echivalentul a 67.629,75 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 2-lea autotractor);

- 12.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 2024 dolari SUA și vinete proaspete în sumă totală de 1960 dolari SUA, echivalentul a 47.839,87 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 3-lea autotractor);

- 20.08.2004 - roșii proaspete în sumă de 5700 dolari SUA, echivalentul a 68.610,33 lei, conform cursului oficial al dolarului american față de leul moldovenesc (al 4-lea autotractor).

Toată producția a fost realizată de însuși Zandelov Anatolii, cu ajutorul altor persoane pe piețele R. Belarus, în or. Minsk și or. Vitebsk, iar banii obținuți din

vânzări au fost acumulați de Zandelov Anatolii. Astfel, încă de la momentul intrării în posesia acestor bunuri și a mijloacelor bănești obținute din vânzarea acestora, Zandelov Anatolii a avut drept scop însușirea lor, dezinformându-l conștient pe proprietarul producției Dopira Ion și declarându-i că cumpărătorii încă nu s-au achitat pentru producția primită. Mai mult ca atât, deși directorul SRL „Briz” Kazacenko Iurii i-a cerut lui Zandelov Anatolii să depună mijloacele bănești pe conturile SRL „Briz” pentru a-i transfera pe conturile SRL „Arinar Com”, acesta a refuzat, motivând că toți banii vor fi transferați după realizarea integrală a producției. După realizarea ultimei partide de producție agricolă, Zandelov Anatolii a dispărut, pe contul SRL „Briz” nefiind transferate careva mijloace bănești.

Deși inculpatul Zandelov Anatolii vina nu a recunoscut-o, cât la urmărirea penală și cercetarea judecătorească, atât și în instanța de apel, vinovăția acestuia este demonstrată integral prin probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale, precum și prin cele examinate în instanța de judecată și recercetate și verificate în cadrul instanței de apel.

Fiind audiat în ședința instanței de apel, partea vătămată Dopira Ion a explicat că cu inculpatul a făcut cunoștință în or. Vitebsk, R. Belarus, unde au convenit asupra colaborării în vederea realizării în R. Belarus a fructelor și legumelor, pe care el trebuia să le aducă din R. Moldova. În anul 2004 el a adus în R. Belarus 3-4 camioane cu fructe și legume, costul cărora era de 28.000 USD, dar careva bani de la Zandelov Anatolii nu a primit, cu toate că înțelegerea a fost de a împărți venitul în jumătate. Există recipise unde Zandelov Anatolii recunoaște sumele. Că inculpatul a primit bani de la realizarea fructelor și legumelor i-a spus unul din vânzătorii de la piața din or. Minsk. Cu toate că de mai multe ori Zandelov Anatolii i-a spus că o parte din marfă s-a stricat, acesta niciodată nu i-a prezentat documente confirmatorii. Când el și fiul său plecau în R. Belarus, ei locuiau la Zandelov Anatolii, care suporta toate cheltuielile, inclusiv și pentru păstrarea, comercializarea mărfii aduse în R. Belarus. În or. Chișinău, Zandelov Anatolii împreună cu fiul lui, Dopira Iurie, s-a ocupat de comercializarea cimentului, pe care el îl păstra la un depozit din s. Ghidighici.

Argumentul primei instanțe precum că suma cheltuielilor suportate de Zandelov Anatolii în R. Belarus, la transportarea, vămuirea și realizarea produselor agricole constituie datoriile lui Dopira Ion față de ultimul, nu au fost probate, ci indică direct la comiterea de către acesta a infracțiunii de escrocherie.

Totodată, inculpatul în declarațiile sale remarcă că banii obținuți din vânzarea cimentului nu i-a restituit lui Dopira Ion din motiv că acesta avea o datorie de 13.086 dolari SUA față de el pentru vânzarea fructelor și legumelor în R. Belarus, minus datoria din vânzarea cimentului, suma fiind fixată la 10.546 dolari SUA.

Reieșind din cele relatate rezultă că intenția lui Zandelov Anatolii de a nu restitui suma de bani lui Dopira Ion pentru ciment și de a însuși această sumă a apărut și a fost realizată de către acesta pînă a avea loc vânzarea fructelor și legumelor în R. Belarus, ori în caz contrar, odată ce a intrat în posesia acestor mijloace bănești dînsul urma să-i transmită imediat proprietarului acestei sume, iar crearea unei datorii fictive pentru vânzarea bunurilor a fost folosită de către ultimul ulterior, cînd a aflat că în privința lui este pornit dosar penal și pentru a se eschiva de la răspundere penală.

Mai mult, la neadmiterea ca probe a rezultatelor cererii de comisie rogatorie și evitarea de a analiza aceste probe, instanța de judecată a încălcat prevederile legislației procesual penale precum și prevederile actelor normative internaționale, fără a motiva care drepturi i-au fost lezate inculpatului, limitându-se doar la argumentarea că partea apărării nu a avut posibilitatea de a participa la audierea martorilor respectivi și de a pune întrebări.

Se menționează, că probele respective (rezultatele cererii de comisie rogatorie privind acțiunile de urmărire penală efectuate pe teritoriul statului Belarus) au fost administrate conform prevederilor art. 93 alin. (2) pct. 1), 4) și 5) Cod de procedură penală și nu au fost constatate careva circumstanțe nici la urmărirea penală, nici în instanța de judecată care conform prevederilor art. 94 Cod de procedură penală să nu fie admise ca probe în proces, sursa acestora fiind verificată și recunoscută ca legală fiind astfel întărită prin actele făcute în fața unui organ competent ale unui stat străin.

Deoarece probele acumulate pe teritoriul statului Belarus corespund volumului de asistență juridică internațională prevăzut de art. 533 Cod de procedură penală, acestea au un caracter legal și probant în această cauză penală în conformitate cu prevederile art. 538 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de judecată incorect a apreciat critic aceste probe și nu le-a admis în cadrul acestui proces penal, ori în coroborare cu celelalte probe administrate în instanță, se demonstrează poziția părții vătămate conform căreia Zandelov Anatolii a comis escrocherie în proporții deosebit de mari.

Prin declarațiile martorilor Dopira Iurie, Kazacenko Iurii, Zgherea Alexandru, Zamcov Serghei, Fatuh Fuad se combat declarațiile date de către Zandelov Anatolii precum că o parte din banii de pe marfă ultimul i-a transmis încă în R. Belarus lui Dopira Ion, ori toți martorii indică la aceea că inculpatul a colectat banii pentru toate mărfurile, iar Kazacenko Iurii afirmă direct că după vânzarea ultimei partide de producție a avut o discuție cu Zandelov Anatolii iarăși cu privire la depunerea banilor pe cont la care ultimul i-a comunicat, că trebuie să facă calculele și a doua zi va depune banii la contul SRL „Briz”, însă începând cu a doua zi Zandelov Anatolii a dispărut, și nu răspundea la apelurile telefonice.

Mai mult, potrivit probelor menționate nu a fost dovedit nici faptul că de vânzări s-a ocupat și Dopira Iurii, precum și alte circumstanțe relatate de inculpat în cadrul cercetării judecătorești, circumstanțe care sînt combătute prin declarațiile martorilor audiați în judecată, rezultatele cererii de comisie rogatorie etc., prin urmare cele relatate de Zandelov Anatolii rămînînd a fi doar declarative, fără careva suport faptic, documentar sau juridic.

Deasemenea, instanța de apel a considerat întemeiat de a admite și apelul părții vătămate, Dopira Ion, cu admiterea acțiunii civile înaintată de acesta și încasarea de la Zandelov Anatolii a prejudiciului material în mărime de 59.787 lei și moral în sumă de 10.000 lei.

8. Avocatul Plămădeală Anatolie a declarat recurs ordinar în numele inculpatului, în care solicită casarea deciziei instanței de apel și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul a invocat că instanța de apel, contrar prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, nu a apreciat fiecare probă din punct de vedere al pertinentei,

concluziilor, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblul din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel a pus la baza deciziei doar declarațiile părții vătămate Dopira Ion, a fiului sau Dopira Iurie a martorilor acușării Mîrza V., Ibrahim N., iar alți martori ai acușării - Kazacenko I., Zgherea N., Zamcov S., Fatuh F. nu au fost citați legal și audiați. Au fost citite declarațiile lor date în comisia rogatorie din R. Belarus, ignorîndu-se faptul că procurorul Zgureanu A. a refuzat de aceste probe în cadrul examinării cauzei în prima instanță.

Art. 94 alin. (1) pct. 6), 9) Cod de procedură penală prevede expres că sunt neadmise ca probe și se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței datele care au fost obținute dintr-o sursă care este imposibilă de a fi verificată în instanța de judecată, fără a fi cercetate, în modul stabilit în ședința de judecată. În așa mod a fost încălcat și dreptul la apărare a inculpatului, acesta fiind lipsit de dreptul de a adresa întrebări martorilor menționați.

Instanța de apel nu a luat în considerație declarațiile inculpatului, confirmate de martorii Pînzari S., Stepanciuc I. și Gudima M., că dînsul din surse proprii efectua vămuirea mărfii expediate de partea vătămată în R. Belarus, de fiecare dată le dădea șoferilor cîte 500 dolari SUA pentru motorină, achita pentru depozitarea mărfii, parcarea autocamioanelor, încărcarea și descărcarea mărfii, ș.a.

Atît în instanța de fond cît și în instanța de apel s-a confirmat că aproximativ 50% din piersici, în total erau 12.000 kg., la sosirea în R. Belarus erau alterate, fiind transportate cu 5 camioane ale autosalubrizării la gunoi tot din contul inculpatului, fapt confirmat de martorii indicați și de partea vătămată Dopira Ion. Ultimul a mai declarat că 50% din venit în urma realizării fructelor și legumelor îi reveneau inculpatului. S-a stabilit cu certitudine că 19.000 kg. de tomate expediate la 20.08.2004, în sumă de 5.700 dolari SUA, au fost transmiși lui Dopira Ion, care se afla în orașul Minsk, el și ocupîndu-se de realizarea lor, fapt confirmat de către martorii Pînzari S. și Gudima M.

Inculpatul a declarat că pentru plățile efectuate de el în or. Minsk au fost cheltuiți banii primiți de el la realizarea cimentului, cu acordul părții vătămate.

Necătînd la circumstanțele indicate, plățile efectuate de inculpat, ultimul a fost condamnat pentru toată marfa în întregime expediată în R. Belarus de Dopira Ion.

Instanța de fond just a conchis ca prin probele examinate și cercetate, relațiile apărute între inculpat și Dopira Ion sunt de ordin civil și nu întrunesc elementele componente de infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, menționînd că sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri.

Instanța a luat în considerație lipsa laturii subiective a infracțiunii. Or, propunerea realizării mărfii în R. Belarus a parvenit de la Dopira Ion și nu de la inculpat, iar ultimul i-a prezentat toate datele personale, adresa, numărul de telefon.

9. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de

recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Conform art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decît interesele legii. Potrivit art. 26 alin. (3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului. În corespundere cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Conform art. 414 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul în care invocă necesitatea administrării de noi probe, părțile trebuie să indice aceste probe și mijloacele cu ajutorul cărora pot fi administrate, precum și motivele care au împiedicat prezentarea lor în primă instanță. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 328 alin. (1) Cod de procedură penală, părțile, în procesul judecării cauzei, pot renunța la unele probe pe care le-au propus. Conform 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în hotărîrea Capean contra Belgiei din 13 ianuarie 2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al articolului 6 §2 și e obligatoriu, *inter alia*, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

Nerespectarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și încălcarea prevederilor art. 24 și art. 26 din Codul de procedură penală, care îl obligă pe acuzatorul de stat, după o hotărîre de achitare pronunțată de prima instanță, să prezinte în ședința de judecată anumite probe în susținerea acuzațiilor penale aduse inculpatului, urmează să fie apreciată ca nesusținere a acuzațiilor penale în privința inculpatului în cadrul examinării apelului declarat împotriva sentinței de achitare.

Ignorarea acestei jurisprudențe lezează dreptul inculpatului la un proces echitabil, drept garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Aceste prevederi au fost sfidate de instanța de apel.

Or, conform deciziei contestate și a procesului verbal al ședinței de judecată (*pct. 7 din decizie, v. 4, f.d. 26*), rejudecînd cauza potrivit regulilor generale și adoptînd o hotărîre prin care inculpatul a fost condamnat după achitare, instanța de apel:

a) a invocat și selectat în defavoarea inculpatului din oficiu probele scrise pe caz, punîndu-le la baza hotărîrii de condamnare a inculpatului, după ce acesta a fost achitat de instanța de fond (*pct. 2 și 7 din decizie*);

b) a pus la baza sentinței de condamnare a inculpatului probele acuzării,

selectate și cercetate tot din oficiu, deoarece, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, procurorul a menționat că probe suplimentare nu sunt, cum ar fi: cererea comisiei rogatorii a Procuraturii R. Belarus și procesele verbale de audiere a martorilor Kazacenco I., Zgherea A., Zamkov S., Fatuh Fuad, fără a elucida, în raport cu normele procesual penale nominalizate, faptul că procurorul a renunțat la aceste probe în ședința de judecată a instanței de fond și nu a indicat în ședința instanței de apel motivele care au împiedicat la prezentarea lor în primă instanță, în fața căreia aceste probe nu au fost prezentate și cercetate (v. 3, f.d. 39, v. 4 f.d. 25, 26);

c) nu a apreciat separat și în coroborare probele apărării, inclusiv declarațiile părții vătămate și a martorilor menționați de inculpat și avocatul său, conform cărora între Dopira Ion și inculpat a avut loc o înțelegere că 50% din venitul obținut în rezultatul comercializării legumelor și fructelor în R. Belarus îi revenea inculpatului, că inculpatul va suporta și a efectuat cheltuieli legate de vămuirea, transportarea, depozitarea producției, că o parte din producția respectivă s-a alterat și nu a fost vândută, că la comercializarea producției a participat și fiul părții vătămate, că prin cererea de chemare Dopira Ion a solicitat încasarea de la inculpat prejudiciul material format din: *„suma împrumutată de 3050 dolari sau echivalentul în lei-32.970 lei, rata inflației-21.068 lei și dobânda pentru credit-5749 lei, în total 59.787 lei”* (v.3, f.d. 173).

Mai mult, potrivit deciziei atacate, instanța de apel a constatat într-un mod divergent și neclar că inculpatul a dobândit ilegal de la partea vătămată bunuri în valoare de 10.816,4 lei, 26.439,8 lei și 291.199,05 lei, iar în fine a încasat de la inculpat în beneficiul părții vătămate doar o pagubă materială în mărime de 59.787 lei, lipsînd în descriptivul deciziei motivul pentru care a fost încasată anume această sumă.

Circumstanțele expuse denotă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat apelul declarat de procuror în condițiile legii, nu a soluționat fondul cauzei penale în raport cu circumstanțele imputate inculpatului prin rechizitoriu și probele administrate pe caz, nu a respectat principiul contradictorialității în procesul penal, nu a verificat și cercetat toate probele nemijlocit, sub toate aspectele, separat și în coroborare, adică a adoptat o hotărîre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

10. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Anatolie Plămădeală, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2013, în privința inculpatului Zandelov Anatolii Andrei și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată la 25 februarie 2014.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Iurie Diaconu

Constantin Alerguș

Nicolae Gordilă

Liliana Catan

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE
DISPOZITIV

04 februarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte	Constantin Gurschi,
Judecători	Iurie Diaconu, Constantin Alerguș, Nicolae Gordilă, Liliana Catan,

cu participarea:

procurorului	Nicolae Suvac,
inculpatului	Zandelov Anatolii,
avocatului	Anatolie Plămădeală,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de avocatul Anatolie Plămădeală împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2013, în privința inculpatului

***Zandelov Anatolii Andrei, născut la
03 decembrie 1964 în s. Mălăiești, r-nul Grigoriopol, domiciliat
în mun. Chișinău, str. Ion și Doina Aldea Teodorovici 11/1, ap.
12, cetățean al R. Moldova, fără antecedente penale.***

<i>în instanța de fond:</i>	<i>Termenul de examinare a cauzei</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>19 septembrie 2008 - 21 decembrie 2011,</i>
<i>în instanța de recurs:</i>	<i>11 decembrie 2012 - 19 aprilie 2013,</i>
	<i>08 octombrie 2013 – 04 februarie 2014.</i>

În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Anatolie Plămădeală, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2013, în privința inculpatului Zandelov Anatolii Andrei și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată va fi pronunțată în ședința publică din 25 februarie 2014, ora 09.50.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Iurie Diaconu

Constantin Alerguș

Nicolae Gordilă

Liliana Catan